

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

1936-1937 YEAR XXIX. Črna lista je \$6.00. Entered as second-class matter January 16, 1905, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., TOREK, 20. OKTOBRA (OCTOBER 20), 1936. Subscription \$6.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 207. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Potres na Primorskem in v Sloveniji; 30 ubitih

Sedemnajst vasi in trgov razdejanih in okrog 150 oseb ranjenih. Škoda znaša pol milijona dolarjev. Prizadeti sta tudi Koroška in Furlanija. Trst, Reka in Videm središča potresnega vala. Ljubljana ni hudo prizadeta, toda vsi ljudje so zbežali na plano

Benetke, Italija, 19. okt. — Vsa gorata pokrajina severnozgodnje Italije in severozapadne Jugoslavije se je stresla večeraj zjutraj in kolikor je doslej znano, je okrog 30 oseb ubitih in 150 ranjenih. Bati se je, da bo število žrtev veliko večje, ko bodo znane vse podrobnosti.

Sedemnajst vasi, trgov in mest je prizadetih in večina teh krajev je docela razdejanih. Medta Trst, Videm, Reka in Bel-luno so med prizadetimi. Potres je udaril tudi Koroško in na stotine poslopj je bilo porušeni v Trzinu in okolici. V Vidmu je bilo okoli sto oseb ranjenih.

Stresle so se tudi Benetke, toda škoda tukaj je bolj majhna. Italijanske vojaške čete so takoj dobile ukaz, da odrinejo v prizadete kraje v Furlaniji in Julijski Benečiji.

Iz Zagreba poročajo o velikih paniki v Ljubljani. Škoda tamkaj ni velika, toda vse prebivalstvo je zbežalo na plano. Potres so čutili tudi v Dalmaciji do Zadra. V Beogradu in na Dunaju niso čutili potresa.

V Furlaniji in Julijski Benečiji (Primorsko) je na stotine hiš, cerkva in drugih poslopj porušeni; tudi nekateri gradovi so se podrli.

Bila sta dva močna potresna sunka, ki sta se pojavila ob štiri zjutraj in trajala sta deset sekund.

Green in Lewis podprla brezposelne

Podprla sta Workers Alliance, ki zahteva zvišanje religijne plače

Washington. — (FP) — Workers Alliance of America, organizacija brezposelnih, je v svoji zahtevi za zvišanje religijne mezd po WPA pridobila na svojo stran dva močna zaveznika, Williama Greena in Johna L. Lewisa.

Zveza brezposelnih zahteva od WPA zvišanje minimalne plače na \$40 na mesec v krajih, kjer znaša manj, in 20% zvišanje vsem religijnim delavcem, ki prejema nad \$40 mesečno.

Pri tej zahtevi sta jo podprla v imenu Ameriške delavske federacije in rudarske unije Green in Lewis. Green pravi, "da Ameriška delavska federacija z veseljem in iskreno podpira vaše prizadevanje za dvigovanje plač delavcev pri WPA." Slično zagotavlja Workers Alliance tudi Lewis, ki pravi, da se je rudarska unija vedno zanimala za položaj brezposelnih.

Komisija posreduje v pristaniščnem sporu na Pacifiku

Washington. — Nova vladna komisija za plovbo je poslala v San Francisco svoje zastopnike, kjer bodo s pomočnimi delavskimi tajnikom Edwardom McGradym skušali izravnavati spor med pristaniščnimi in drugimi mornarskimi delavci ter delodajalci. Komisija upa, da ne bo prišlo do nameravanega spora s strani podjetnikov in da bo sedanji dogovor v veljavi, dokler ne bo podpisana nova pogodba.

Domače vesti

Nov grob v Jolietu
Joliet, Ill. — Te dni je umrl John Simonič, star 51 let. Zapuščena žena, štiri sinove in dve hčeri. Pred leti je bil član SNPJ.

Avtna nesreča v Penni
Coudersport, Pa. — Pred kratkim se je tu smrtno ponesrečil John Renko, ko se je peljal z avtom z obiska svoje hčere. Zavozil je v gasolinsko postajo s takšno posledico, da je dve uri kasneje umrl za telesnimi poškodbami. Zapustil je ženo in sedem nepreskrbljenih otrok.

Dva nova grobova v Clevelandu
Cleveland. — Pred nekaj dnevi je umrl rojak John Brentar, star 72 let in rojen v Klanu v Istri. V Ameriki je živel 38 let in tu zapuščena žena, tri sinove in hčer. — Dalje je umrl Mike Kost, star 29 let. Zapustil je ženo.

Zvezni sodnik izdal prepoved proti uniji

Milwaukee. — Tukajšnji federalni sodnik Ferdinand Geiger je iz zveznega in državnega zakona, ki prepovedujeta izdajanje sodnijskih prepovedi v delavskih sporih razen pod nekaterimi omejenimi okoliščinami, napravil krpo papirja. Proti uniji mesarskih in klavniških delavcev je izdal strogo injunkcijo, ki prepoveduje celo obgovoriti skebe pri E. G. Shinner & Co., ki obratuje veržne mesnice. Prepoved je trajna. Začasno prepoved je potrdilo tudi prizivno sodišče v Chicagu. Unija bo zdaj vzela priziv na zvezno vrhovno sodišče.

"Le Populaire", socialistično glasilo, piše, da se fašisti pripravljajo na naval na urade delavskih organizacij. Polkovnik Francois de la Rocque, vodja socialne stranke, fašistične organizacije, je že dal zaveznika navodila svojim pristajšem.

"Bojazen, ki se je pojavila med našimi prijatelji, so povzročili komunisti in to skušajo sedaj izrabiti v svoj prilog naši nasprotniki," je dejal Blum.

"Umestno je odkritosrečno vprašanje, ali komunisti ne predstavljajo nesloženega elementa med nami, katerega bomo morali izločiti prej ali slej v interesu ljudske fronte. Če tega ne bomo storili, bo iz podrtin in pepela ljudske fronte vstala nova politična formacija. Po zvan sem bil na krmilo, da izvajam določene smerne in te zavajam določene smerne in te v sedanjem parlamentu ni mogoča druga večina kakor večina ljudske fronte. Edini izhod iz te situacije sta razpust parlamenta in razpis novih volitev. Poštenost nam prepoveduje vladanje v imenu vsake politične formacije razen one, ki smo jo sestavili pred zadnjimi splošnimi volitvami. V slučaju izstopa katerekoli stranke iz te politične formacije ne bo mogoča skupna akcija, da se vzdrži na krmilu ljudska fronta in taka situacija bi rezultirala v vzpostavitvi nove vlade."

Angleški kralj se ženi z ločeno Američanko?

London, 19. okt. — Vsa Anglija in ves svet klepeče zadnje dni, da se angleški kralj Edvard VIII. v kratkem oženi z brhko brunetko Wallijo Simpsonovo iz Baltimora, bivšo ločeno ženo ameriškega mornaričnega častnika in zdaj ženo bogatega Angleža, proti kateremu je vložila tožbo za ločitev. Kralj in Simpsonova sta intimna prijatelja in ona ga je spremljala na zadnjem njegovem potovanju po Grškem, Jugoslaviji in Avstriji. Prvaki angleške aristokracije in angličanske cerkve so vsi iz sebe zaradi tega "škandala", toda Edvard se ne zveni zanje. Govorice se siri, da bo kralj prijel odpuščanje se prestolu, če se res poroči z navadno Američanko, ki je bila vrhu tega že dvakrat ločena. Kralj je star 42 let, Simpsonova pa 40.

Moskovski časopisi napadajo Francijo

Neutrlnostni dogovor je pomoč za fašiste

Moskva, 19. okt. — Sovjetski vladni organ Izvestija in centralno komunistično glasilo Pravda danes ostro kritizirata Anglijo in Francijo, ki sta vodili akcijo za nevtrlnostni pakt napram civilni vojni v Španiji. Oba lista pravita, da je nevtrlnostni dogovor "prikrita zarota kapitalistov, ki so zavezniki španskih fašistov."

Anglija in Francija, ki sta prevzeli moralno odgovornost za nevtrlnostni pakt, nista v stanju izvajati dogovorjene nevtrlnosti, kajti Nemčija, Italija in Portugalska so se pokihale na to nevtrlnost že od začetka španske fašistične vstaje, dasi so pristale na dogovor, da pod kamoflažo svoje "nevtrlnosti" nudijo vso pomoč španskim fašistom.

Pravda opozarja Blumovo vladu v Franciji, da se je pustila potegniti od Hitlerjeve Nemčije, katere hoče biti zavarovana s fašistično Španijo predno izzove fašistično vstajo v Franciji.

Vse kaže, da je sovjetska Rusija "de facto" že obračunala z nevtrlnostnim dogovorom, čeprav oficijelno tega še ni naznaila.

Praga, Čehoslovakija, 19. okt. — V Mali antanti se pojavlja razdor zaradi stališča napram civilni vojni v Španiji. Dočim vlada čehoslovake demokratične republike očitno simpatizira s špansko vladu, ta vladi Jugoslavije in Rumunije na strani španskih fašističnih upornikov.

Ogenj na italijanskem parniku k sreči pogasjen

Rim, 19. okt. — Na italijanskem motornem parniku Vulcaniji, ki je odplul s 600 potniki iz Neapla proti New Yorku, je večeraj izbruhnil ogenj in med potniki je nastala silna panika. Kapitlan je brž klical na pomoč in pridrvila sta dva gasilna parnika iz Neapla, ki sta k sreči pogasila požar brez hujših posledic.

Komunisti iščejo injunkcijo v Terre Hauteu

New York, 19. okt. — Vodstvo komunistične stranke je večeraj naznanilo, da bo njen kandidat Earl Browder ob svojem drugem prihodu v Terre Haute, Ind., skušal dobiti pri tamkajšnjih sodiščih injunkcijo proti županu in načelniku policije, ako mu bo sta ponovno prepovedala volilni shod.

POROČILO ADF NAKLONJENO ROOSEVELTU

Delavski rekord dveh predsedniških kandidatov

INDIREKTEN MIG-LJAJ DELAVCEM

Washington, D. C., 19. okt. — Ameriška delavska federacija je objavila poročilo, vsebuječe delavski rekord predsedniških kandidatov obeh starih strank. Ker večina eksekutive ADF odobrava "newdealsko" politiko, je tudi poročilo naklonjeno Rooseveltu in hvali njegov delavski rekord. Rekord gubernerja Landona, predsedniškega kandidata republikanske stranke, je omejen na kratko in brez pojasnila.

Poročilo je bilo objavljeno kmalu po resignaciji Williama Hutchesona, predsednika unije tesarskih delavcev, iz eksekutive ADF. Hutcheson je načelnik delavske divizije eksekutivnega odbora republikanske stranke.

On je vodil opozicijo in to je vzrok, da je eksekutiva ADF tako pozno objavila svoje poročilo. John L. Lewis, predsednik rudarske unije in načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, je najbolj goreč zagovornik Rooseveltove administracije. Deset unij, ki so v tem odboru, je eksekutiva ADF suspendirala na obtožbo revolte v vrstah organiziranega delavstva. Lewis je skušal na premeten način ustvariti med svojimi pristajši vtis, da predsednik Roosevelt podpira cilje njegove organizacije. S tem je izzval Williama Greena, predsednika ADF, ki je potem podal izjavo, da on osebno podpira predsednika Roosevelta v sedanji volilni kampanji.

Poročilo, ki ga je v glavnem diktiral Green, izrečno ne priporoča ne Roosevelta in ne Landona, pač pa omenja rekorda obeh ter pristavlja "da bodo organizirani delavci lahko vedeli, komu naj oddajo svoje glasove."

Rekord Johna N. Garnerja, podpredsedniškega kandidata demokratske stranke, je tudi omejen, ne pa rekord Franke Knoxa, podpredsedniškega kandidata republikanske stranke, "ki ni še nikdar imel prilike odločiti o delavski zakonodaji."

Landonov rekord, odkar je governor, ni vključen v poročilo. Omenjeni so le odlomki iz njegovih poslanic kanasaški legislaturi in izčrpnih njegovih govorov. (Dalje na 3. strani.)

Avstrija še koraka za Dollfusom

Vprašanje monarhije spet v ospredju

Dunaj, 19. okt. — Več ko 300.000 ljudi se je večeraj udeležilo demonstracij in shoda domovinske fronte in pozdravljalo kancelarja Schuschnigga, ki je nastopil na shodu kot glavni govornik. Velika tišina je nastala, ko je zazvenel glas Engelberta Dollfussa, pokojnega avstrijskega kancelarja, ki je bil umorjen v nacijskem puču pred dvema letoma. "Vstanite!" je vpil glas kancelarja z gramofonske plošče, nakar je Schuschnigg stopil na oder in izjavil, da bo Avstrija korakala po poti, katero je začrtal Dollfuss.

Pozneje je Schuschnigg dejal, da je vlada določila 200.000.000 šilingov (okrog \$37.500.000) za financiranje gradnje javnih del. Demonstracije so se mirno zaključile, dasi so socialisti razpečavali letake med množico.

Kancelar je v svojem govoru namignil, da bo imelo ljudstvo priliko odločiti glede restavriranja habsburske dinastije in vzpostaviti nadvojvode Otona na avstrijski prestol.

Angleži zatirajo izgrede v Indiji

Veliko število ubitih in ranjenih v spopadih

Bombaj, Indija, 19. okt. — Nadaljnji oddelki angleškega vojsništva so dospeli v Bombaj, da zatirajo izgrede med Hinduti in muslimani, v katerih je bilo v zadnjih štirih dneh 50 oseb ubitih in 490 ranjenih. Vojski so zastražili ceste, da preprečijo nove spopade. Avtoritete so naznačile, da se bo gradnja hindutskega templja v bližini muslimanske mešaje, kjer je bilo pozorišče prvih izredov, danes obnovila pod zaščito policije.

Večeraj je prišlo do novih spopadov med muslimani in Hinduti v Ghorupdeu. Vojaške čete so oddale več strelcev, da ustavijo prelivanje krvi. Skupine Hindutov so večeraj plenile muslimanske trgovine kljub čučenosti policije. Proti večeru je policija navela na Kamatipuro in aretirala 300 oseb, člani drhali, ki je plenila muslimanske trgovine.

Lord Brabourne, governor province Bombaj, je imel večeraj sestanek z vojaškimi in mestnimi avtoritetami, na katerem so razpravljali o situaciji. Po konferenci je bilo naznanjeno, da bodo nadaljnje vojaške čete pozvane v akcijo in pomagale policiji pri zatiranju izredov.

Mirovna pogajanja med muslimani in Hinduti so se izjalovila, čeprav se je governor Brabourne trudil, da pridobi obe stranki za sklenitev premirja.

Zadružništvo na Virginskih otokih

Washington. — Zadružno gibanje je doseglo tudi Virginske otoke (trije mali otoki jugovzhodno od Portorika). Kakor poroča notranji departament, so otočani organizirali trgovino za prodajanje ročnih del in drugih pridelkov ter izdelkov, ki jako dobro napreduje. Zadružna ima v rokah vso turistično trgovino, od katere so prej želi velike profite tudi trgovci. Zadružo je od začetka financirala ameriška vlada, katere pa je posojilo že dobila povrnjeno. Zadružje je razdelila zadružni profit treh odstotkov, katerega so prejeli vsi, ki so ji prodali za pet ali več dolarjev blaga.

MISIJA PAPEŽE-VEGA POSLANCA V AMERIKI

Izravnanje nesoglasij med ameriški katoličani

COUGHLIN IN RYAN

Washington. — (FP) — V tukajšnjih krogih je precej ugibanja, kaj je privedlo v Ameriko papeževga poslanika kardinala Pacellija. Da ni prišel samo na "počitnice" kakor se je sam izrazil ob prihodu, je gotovo. Njegova misija je vse nekaj drugega: izravnanje političnih nesoglasij med ameriški katoličani in tesnejša pritegnitev katoliške hierarhije v tej deželi k Vatikanu.

Znano je, da imajo katoličani v tej deželi več svobode in so bolj neodvisni od Vatikana kakor v kateri drugi deželi. Prav ta neodvisnost ali "slaba disciplina" je odgovorna za Coughlinove politične eskapade, katere so pričele vznemirjati bogate katoličane. Slednji se namreč boje, da bodo Coughlinove politične aktivnosti in vitriolično napadanje predsednika Roosevelta porodile ali obnovile kukluksklanizem ali podobno antikatališko gibanje.

Ker vlad take možnosti ne more biti indiferenten niti Vatikan, je prišel "na počitnice" v Ameriko kardinal Pacelli, da zagotovi katoliške milijonarje, da ne odobrava Coughlinovih eskapad in neodgovornega rohnjenja in političnega podžiganja v deželi. Katoliški milijonarji nimajo najbrže nič proti Coughlinovim napadom na Roosevelta, toda boje se političnih posledic.

Najbrže je iz tega vzroka nastopil proti Coughlinu tudi "father" Ryan, direktor katoliške univerze v Washingtonu, ki je po radiu pošteno okračal detroitškega gromovnika. Zanimivo s tem v zvezi je to, da je glede fašizma in komunizma Ryan zavzel ališeno stališče kakor ga zastopa Vatikan. V svojem govoru je naglasil, "da se zahvaljuje Bogu", ker v Španiji zmaga jejo fašisti in ako bi imel izbirati med fašizmom in komunizmom, bi se nič ne pomišljal in izrekel za fašizem. Pacelli je bil že v Ameriki, ko je Ryan napadel Coughlina po radiu. In ker je nekaj dni pozneje prišel na dan z drugim napadom, smatrajo, da je to storil z vednostjo papeževga poslanika.

Pacellijeva misija v Ameriki najbrže ne bo ostala brez uspeha. Njegova beseda bo nedvomno veliko dosegla pri bogatih katoličanih in tudi acementirala odnose med katoliško hierarhijo in Vatikanom; oziroma jo bolj navezala na papežovo stolico. V povojnih letih je Amerika postala pravcata zlata jema za Vatikan.

Visoka starost urhvnost sodnikov

Washington. — Povprečna starost devetih članov vrhovnega sodišča je 71 let. Po starosti so: Roberts 61 let, Stone 64. Cardozo 66, Butlet 70, Van Devanter, Hughes, McReynolds in Sutherland po 74 let in Brandels 79 let. Ko so pričeli s sedanjim zasедanjem, v katerem bodo odločevali o važnih "newdealskih" postavah, so bili videti vsi zdravi ko riba.

Kanadski parnik utonil; 19 mrtvih

Cleveland, O., 13. okt. — Kanadski parnik Sand Merchant je večeraj utonil med viharjem na Erijskem jezeru, 14 milj severozapadno od Clevelanda in 19 oseb je izgubilo življenje. Med mrtvimi je 18 mož ladijske posadke in neka ženska, ki je potovala na ladji. Sedem mornarjev se je rešilo v dveh čolnih.

Člani unije trgovskih klerkov v pohodu po newyorških ulicah. — Federated Fletcher.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za združene države (brez Čine) in Kanado
\$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$4.50 na četrtletje, \$6.00 na
trimesecje, \$7.50 na mesec, \$12.00 na pol leta, \$18.00 na leto.
Člani: \$1.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$2.00 na četrtletje, \$2.50 na
trimesecje, \$3.00 na mesec, \$4.50 na pol leta, \$6.00 na leto.Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Europe \$3.00 per year,
Europe, elsewhere, \$4.00 per year.Člani: \$1.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$2.00 na četrtletje, \$2.50 na
trimesecje, \$3.00 na mesec, \$4.50 na pol leta, \$6.00 na leto.
Člani: \$1.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$2.00 na četrtletje, \$2.50 na
trimesecje, \$3.00 na mesec, \$4.50 na pol leta, \$6.00 na leto.

Narodnina: za združene države (brez Čine) in Kanado

PROSVETA

1927-28, 29, Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

130

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 20, 1926), poleg valoga
ima na naslovni strani, da vam je v tem datumu poslana na-
rednja. Poslano je praviloma, da se vam list ne zamudi.

Hitler si želi Landon!

Konfuzni demokratije, katere trese mrzlica, ko slišijo burbonske republikance tuliti, da se boljševiska Rusija navdušuje za Roosevelta in mu želi zmage dne 3. novembra, se lahko zdaj oddahnejo.

Nacijska Nemčija je proti Rooseveltu in želi zmago Landonu!

Taka je vest z evropske fronte, kjer se bje bitka za ameriškega prezidenta.

Vest iz New Yorka se glasi, da je Fritz Kuhn, "fuhrer" Nemško-ameriške zveze, oficelne nacijske organizacije v Združenih državah, pozval vseh 50,000 članov te organizacije, naj volijo Landon, "kajti Landon je najbolj simpatičen kandidat Hitlerju."

Nacijski list v Nemčiji "Beobachter" je objavil apel na ameriške Nemce, ki se med drugim glasi: "Na vašo korist bo, kakor tudi na korist vaše domovine Nemčije, če volite Landon in republikance. Vprašanje namreč je, kdaj in kje se ustavijo levičarske tendence Rooseveltove administracije. Mi se bojimo, da Roosevelt jadra naravnost v enotno komunistično fronto..."

Taka je ta reč.

Roosevelt, "zaveznik komunistov", je zdaj bilanciran z "nacijem" Landonom!

Namesto kaneške solne rože pride sva-stika. Božici Svobode v newyorški luki izbi-jejo bakljo iz desnice in prazna iztegnjena desnica bo nacijski pozdrav Hitlerju...

Hearst, ki je zadnje tedne vasačil pri svojem prijatelju Hitlerju v Nemčiji, si ni kar tako izbral Landon za svojega kandidata!

Okoli demokracije

Glede demokracije je toliko pojmov kolikor je različnih interesov in tem prirojenih filozofij na svetu. Vsakdo hoče svojo demokracijo — pristransko demokracijo.

S pristranskimi definicijami demokracije je pa tako kakor je s pristranskimi definicijami krščanstva. Nekaj Anglež je takole definiral krščanstvo: "Kadar govorim o krščanstvu, mislim na protestantovsko krščanstvo in kadar mislim na protestantovsko krščanstvo, imam v mislih angličansko cerkev."

Liga za ameriško svobodo, organizacija največjih ameriških kapitalistov, ima svojo definicijo demokracije, ki se glasi: "Ameriška demokracija je ameriška ustava, interpretirana po federalnem vrhovnemu sodišču."

Dokler bo vrhovno sodišče tolmáčilo ustavo po željah in nasvetih največjih izkoriščevalcev in največjih reakcionarjev, toliko časa bo ameriška demokracija imela mir pred temi reakcionarji.

Pristaži novega "deala" so korak naprej. Oni menijo, da mora vrhovno sodišče tolmáčiti ustavo na ta način, da vlada lahko kontrolira slabe kapitaliste, dočim dobri kapitalisti, ki se ne upirajo kontroli, lahko še nadalje uživajo svobodo izkoriščanja. To je novodealsko pojmovanje demokracije — pogojno in kompromisno.

Vsak raketir in vsak šarlatan, ki živi od ljudske ignorance, je za demokracijo toliko časa, dokler mu nihče ne ovira njegovega posla. Bržko se mu stavijo ovire, takoj vpije o tiranstvu in zahteva svobodo za svoje raketirstvo in šarlatanstvo.

Po tem bi človek sodil, da je demokracija, ki bi zadovoljila vse ljudi, sploh nemogoča. Right you are! Prava demokracija ni še nikdar, niti ne bo nikdar zadovoljila despotov, reakcionarjev, izkoriščevalcev, raketirjev, šarlatanov, fanatikov in vseh onih, ki bolehalo na živcih in žlezah. Ti nestvori morajo biti izvzeti, ker jim nobena demokracija ne more pomagati.

Prava, vsestranska in kompletna demokracija je mogoča le pri ljudeh, ki so zdravi, pravilno uravnoveseni in razviti, zreli ter izobraženi znanjo. Vsakdo, ki hoče biti pripravljen za demokracijo, mora zavreči neki starodavni privilegij, da je on nekaj več in da njemu pripada nekaj več kot drugim. Prava demokracija ne priznava nobenih privilegijev, nobenih predprav. Prava demokracija zahteva enake pravice in enake dolžnosti za vse člane družbe. Vsakdo, ki išče priznanja nekih posebnih pravic zase, česar pa ne priznava drugim, je — nasprotnik demokracije.

Demokracija je vlada večine — vlada človeškega razuma.

Glasovi iz naselbin

Beseda o kulturi in nas samih
Detroit, Mich. — Društvo 121 Slovenske narodne podporne jednote priredi v nedeljo, 25. oktobra, veselico v korist Prosvetne matice v prostorih Slov. narodnega doma na John R. Na programu bo med drugim tudi balinarska tekma med člani društva 121 in 518, ter med Young Americans in Wolverines. Zmagovalci do be nagrado. Za ples bo igral dobro znani Vrhovčev orkester.

Prosvetna matica, kateri je namenjen ves čisti dobiček te veselice, je edina slovenska organizacija te vrste v Ameriki. Njen namen je širiti prosveto in gojiti kulturo med Slovenci v tej deželi. Da ta svoj namen tudi v resnici vrši, kaže dejstvo, da je v kratkih letih svojega obstanka izdala čez 65,000 raznih knjig in brošur med svoje članstvo. In koliko je storila na polju petja in dramatike, vedo le društva in zbori, katerim je na razpolago njen bogati arhiv iger in not.

Vsakdo, ki se zanima za našo kulturo, ve, kako široko je to polje in koliko več bi se dalo storiti, če bi gmotna sredstva to dopuščala. Potrebovali bi več materiala za delavke kulturne prireditve. Pesmi, spevoigre in drame z delavsko vzgojevalno tendenco, ki imajo res kako jedro in pomen. Med nami imamo več zmožnih dramatikov, ki bi nam mogoče lahko preskrbeli z originalnimi socialnimi dramami, povzetimi iz naših socialnih bojev tukaj v Ameriki. Viri za to so skoraj neizčrpani. Da se to dosega, ni zgodilo v večji meri, mislim, da je krivo največ to, da tako delo vzame veliko truda in časa, a odškodnine za ves ta trud se obeta le malo ali nič. A če bi imeli sredstva, tako delo plačati kakor zasluž, pa bi brezdvomno tudi tukaj imeli več uspeha.

Ako bi vsa društva, klub pevskega zbora itd., ki so pridruženi Prosvetni matici, zvišali mesečne ali letne prispevke, kolikor mogoče in razen tega prirejali razne zabave ali prireditve v njeno korist, pa bi lahko zvišali njegovo dohodke tako, da bi res lahko nekaj storila in obogatila svoj arhiv z delavskimi igrami in pesmimi, kar bi nam omogočilo izbirati material za naše prireditve tako, da bi se res lahko reklo o njih, da imajo delavski značaj.

Tukaj v Detroitu se veliko trudimo na polju petja in dramatike, z različnim uspehom. A izgledi za našo kulturno bodočnost so leto za leto temnejši. Vzrokov za to je več. Prvi se hitro staramo in izgublamo zmožnost in s tem tudi veselje do kulturnega udejstvovanja. Živimo tako raztreseno po celnem mestu, da nam je le težko hoditi redno na vaje. A najbolj nas pa tlačijo nesloga, izhajajoča iz raznih predsodkov ali osebne mržnje. Pri večjih prireditvah nam manjka moči. Dobre karakterje, ki pa slučajno niso člani, a so vseeno pripravljeni nam pomagati in prevzeti vloge, za katere sami nimamo moči, pa si sami odtujimo z raznimi podtikanjji, namesto da bi jih sprejeli z odprtimi rokami. Zavidanje nam veže roke pri razdajanju vlog, da se je treba bolj ozirati na nezamero kot pa na zmožnost in primeren karakter. Petje in dramatiko gojimo na dveh krajih, ko imamo komaj dovolj moči za eno pevsko in dramatično društvo. Prihajamo hitro do tega, da bomo morali vse naše moči združiti, ako se hočemo še nadalje udejstvovati na tem polju, ali pa vsako delovanje opustiti. Eno ali drugo. Druge poti ni več. Kakor hitro bomo to spoznali vsi, ali vsaj večina, opustili malenkostne osebnosti in se združili za skupno delo, pa se nam bo odprla boljša bodočnost na polju petja in dramatike.

Ce pa hočemo to doseči, bo treba opustiti vse tiste malenkostne prepire, skušati biti tolerantni in izogibati se zdražbam. Vsak naj najprej pometa pred svojim pragom, preden stika za smetmi pred drugim. S poukom začnimo najprej pri sebi, potem šele pri drugih. Če pa se že kje kaj takega zgodi, da ne moremo molčati, pa dajmo najprej prizadetim čas, napako samim izčistiti in poravnati, predno jo obesimo na veliki zvon. Potem se

nam ne bo več zgodilo, kakor v sedanjih aferi o sežiganju knjig, da se obkladamo eden drugega s fašisti. Obkladanje s takimi priimki ne koristi nikomur, ne dokaže ničesar, a razvema le zdražbanstvo. Ne želimo s tem nikogar žaliti, a radi bi le pokazali, da če se že očitano ni mogoče izogniti, da se lahko zmerimo in lepimi besedami več pove, kot pa z grdimi, in z boljšim uspehom.

John Berling (121).

Odkritje spomenika materi Jones
Livingston, Ill. — V nedeljo, 10. okt., sem se s tisoči drugimi rudarji in njih družinami udeležil odkritja spomenika "materi" Jones v Mount Olivu, kjer počivajo njeni ostanke poleg ostan- kov virdenskih žrtev, ki so dali življenje v boju za unijo leta 1898. Spomenik, ki je stal \$25,000, so postavili rudarji Progresivne rudarske unije.

Dan je bil zelo lep, udeležba ogromna — nad 50,000 — in slavnost izredno impresivna. Ozirom sem se, če bom med množico zagledal kakšnega iz gl. urada SNP ali od Prosvete, toda ga nisem opazil.

Nastopilo je več govornikov, med njimi tudi mladi senator Holt iz West Virginije, kongresnik William Lemke, ki kandidira za predsednika na listi Coughlinove unijske stranke, in republikanski kandidat za gubernerja Wayland Brooks pa je republikanec burbonskega tipa. In vsi ti ljudje so govorili pri odkritju spomenika materi Jonesovi, ki se je dolga leta svojega življenja borila proti reakciji v uniji ali izven unije. Toda zdaj je mrtva in ne more protestirati proti predstavnikom reakcije in fašizma a la Lemke, Holt in Brooks. Svet se res čudno vrti. Eden navzočih.

Kratna priredba Bleda

Library, Pa. — Zopet se moram oglasiti, ker vem, da so že nekateri radovedni, kaj je z našim novim pevskim zborom Slavčkom. Najprvo moram omeniti, da smo ga prekrstili in mu dali ime Bled. To smo storili vsled tega, ker imamo že eno drugo pevsko društvo v bližini pod imenom Planinski Slavček.

Naš novorojenček zelo dobro raste. Danes ima že 26 članov in članice. Ako bo šlo tako naprej, sem prepričan, da bo dosegel svoje cilje. Dne 3. oktobra je naš zbor prvič nastopil, seveda bolj s strahom. Nastopil je na koncertu v Slovenskem domu v Pittsburghu ob priliki 25-letnice Prešerna. Zabavali smo se izvrstno v družbi velikega števila izurjenih pevcev iz drugih krajev, katerim gre vsa čast za tako izvrstno zabavo. Dne 10. oktobra smo se v Strabanu udeležili veselice, katero je priredilo pevsko društvo Ilirija. Najlepa zahvala za tako sijajen sprejem in postrežbo.

Cesta v Denverju, Colo., po sneženem viharju, ki je povzročil veliko škodo.

Naznaniti želim, da bo naše pevsko društvo Bled priredilo maskeradno veselico v soboto dne 31. oktobra ob 8. uri zvečer. Igral bo Frank Rebernikov orkester. Trem najboljšim maskam bomo dali nagrade po eden, dva in tri dolarje. Nastopilo bo tudi več pevskih zborov, ki bodo zapeli lepe slovenske pesmi in s tem dali poguma našim mladim pevcom. Nastopil bo seveda tudi Bled. Naše ženske nas nameravajo iznenaditi. Skrivnosti mi še niso znane, a upam, da bo nekaj izvrstnega, ker že par tednov glave skupaj tiščijo in tuhtajo. Torej ne zamudite te priložnosti in obiščite nas. Da se boste izvrstno zabavali, vam jamči pevski zbor Bled. Na svidenje 31. oktobra v Slovenskem domu v Libraryju!

Leo Prijatelj.

O volitvah

Eveleth, Minn. — Volitve so pred duri. Jugoslovani v Minnesoti, k orožju! Volite pametno. Slišali ste na cesti, v cerkvi, v krčmi in na delu agitacije za te in one kandidate, katerih ni malo. In še zmerom slišite in vidite kako spretno znajo mazati z dobrotami in uslugami pred volitvijo. Imajo pač denar in zlepe politične izkušnje. Ti kandidati zastopajo bogate veljake. Obljubi se lahko vsakemu, kateri tako zahteva, saj obljubiti in dati ni eno in isto, ampak je dvojje. Zato se lahko obljubi vsakemu.

Svoj glas oddajte pa le kandidatom farmarske delavske stranke in ti so: Lundeen za senatorja, Benson za gubernerja, Lundeen je mlad mož, a star borec za delavske pravice. Benson nadatljuje pot, po kateri je hodil prerano umrli Olson. Vzbuja zavest med nami, gradi delavsko gibanje v Minnesoti. Volite farmer-labor na celi črti. Ne pozabite Krakerja in Jacobsena. Še boljše pa je pristopiti k farmer-labor klubu v vaši okolici. Klub je produkt delavstva v Minnesoti. Raste že v tisoče in tisoče članov, ki se vzposablajo in na-

birajo moči za večje bitke, ki pridejo v prihodnosti. Življenjske izkušnje vam morejo koristiti, vam in vašim mladim le, ako jih nudite svojim sosedom in članom v klubu, ki je naprej vrteča se o. Za nazaj je pa republikancev dovolj. In tem ne raste vaš blagor in mir na srečo. To smo izkusili že pod Hooverjem, Landon ni pa nič boljši. Zato stopite pogumno na volišče in volite preudarno, pametno. Volite delavsko. J. Kovacich.

Poročilo zastopnika

Cheswick, Pa. — Dne 15. okt. sem šel zopet na kratko potovanje po naselbinah. Prva postaja je bila Pittsburgh, kjer se pri mrs. Smekarjev doli želodčna okrepčila, ki potovalnemu človeku živce tako okrepijo, da tudi zastopnik lahko pride na najvišji hrib, kar jih je v Pittsburghu.

Takoj ob prihodu v Pittsburgh sem izvedel žalostno vest, da je po štiridnevni mučni bolezni umrl br. Anton Mivšek, star okrog 40 let. Pobralla ga je pljučnica. Pogreb se je vršil v petek 16. okt. ob 9. zjutraj po katoliških obredih na mirodvor v Sharpburgu. Zapušča ženo in enega sinčka.

Iz Pittsburgha sem se podal na Cheswick. Najprvo sem obiskal slovenskega gostilničarja Antona Klemenčiča, ki me je do- kaj lepo pogostil. Povedal mi je žalostno vest, da je na Harwicku umrl sobrat Miklič, ki je bil zvest naročnik Prosvete. Ker je bil Tone preveč zaposlen, žena pa nekoliko bolna, sta mi dala 18-letno deklico, ki me je peljala na Harwick. Odložil sem palico, da bi se ne sramovala voditi me po naselbini z njo.

Ker sem bil precej zaposlen, sem ji povedal, naj me ne čaka. Računal sem, da me bo nazaj peljal John Drap, ki je moj dolgoletni prijatelj. Tako se je tudi zgodilo. Nama se je pridružil tudi John Kerin, ki se je pred kratk- kem naselil na Harwicku. Med potom smo se obiskali Petra Gruma in njegovo soprogo, Gospo Grum mi je takoj ponovila Prosveto in prijavila, da se zanima za moje dopise. Seveda je nas vse tri tudi lepo postregla.

Pri Grumovih smo poskakali na pripravljeno avto in se podali proti Klemenčičevi gostilni, kjer smo se dobro in prijetno zabavali. Tudi gospa Klemenčičeva ni bila več bolna. Pripravila mi je okusno večerjo in se poleg mene vsedla, da se kaj pogovoriva. Pogovor je bil tako živahen, da nisem nič opazil, kaj dela njen mali psiček, katerega je nedavno prinesla iz Kanade, kjer se je pri sorodnikih nahajala na obisku. Kaj mislite je ta mala živalica napravila s Prosvetinim zastopnikom? Moj klobuk je tako izžvečila, da ni bil za nobeno rabo več. K sreči je imel Tone Klemenčič več klobukov in mi je enega podaril. Samo malo prevelik mi je. Upam pa, da mi bodo na vinski trgatvi v Strabanu, kamor odhajam, strabanske mame toliko nategnile usesa, da mi bo klobuk še premajhen.

Pred par dnevi se je pri Andreju Kausu ustavila gospa Storklja in pustila zdravo punčko. Mati in novorojenka se nahajata v bolnišnici v New Kensingtonu, toda se kmalu vrmeta domov. Tako me je povedala Mary Mogert iz Harwicka. Ohilo srede želimo vsem skupaj, SNP pa je dobila novo članico. Vsem skupaj lepa hvala za gostoljubnost. Anton Zidanšek.

Tobak "vitamin duše"

Nemški pisatelj Gieher Frick je napisal nimitvo knjigo "Vitamin duše". Našteta n posamezne zanimivosti iz zgodovine toba- Ker se je danes kajenje med moškimi in ženskimi spolom močno razpaslo, bo zanim- ta knjiga vsakogar, kadilca in nekadilca.

Ko je Kolumb odkril Ameriko, je stekleni- dijanca, ki so že takrat strastno kadili. Ko je izpraznil, od kdaj poznajo tobak, niso dali odgovora. Tudi so le to, da brez njega ne bi mogli živeti in da bi se rajši hrani- ko li ka tobaku.

Evropci so sprva z nezaupanjem sprejeli novo rastlino. Iznajdljivi ljudje so pa ta slutili dobre kupije, zato so začeli trobiti svet, da je tobak zdravilna rastlina, ki v- vse bolezn. Mnogi Evropci so tonej kadili samo zaradi zdravja.

Ko se je kajenje počasi razpaslo, so izprevideli, da tobak v resnici ni zdravilo, da bile je že prepozno. Ta nova strast je o- la celo Evropo. Pozneje so začeli tobak n- njuhati. Njuhati so bili prepričani, da tobakov prah, povlečen v nos "odstrani- mrčne in težke misli".

Tako je tobak vse bolj in bolj osvajal. V starih časih so celo prepovedovali kaj- toda to ni imelo uspeha. Ljudje so se to- že preveč privadili in so mu ostali zvesti današnjega dne.

Od nekdaj že zdravniki trdijo, da tobak duje zdravju, da povzroča katarje v dihal- organih, da jemlje tek in škoduje pljučem. Soma je medicina natanko raziskala plju- baka na človeški organizem in ugotovila, so mišljenja o škodljivosti tobaka hudo pe- rana. Nikotin je nevaren samo ljudem s- bimi pljuči in s šibkim glom, ter onim, ki merno kade. Normalnemu človeku tobak škodljiv, ako zmerno kadi. Saj poznamo m- go strastnih kadilcev, ki so ušakali visoko ro- rost.

Škodljivost tobaka je odvisna tudi od g- gove kvalitete. Močan tobak je škodljiv- zato ga je treba le zmerno kaditi.

Tobak pa ima tudi svojo dobro stran, ka- pravijo medicinci. Oživlja živce, jača du- tako krepi in pospešuje duševno delo. Pa- torej ne pretirava, ko pravi v svoji knjigi, je tobak "vitamin duše".

Zakon podaljšuje življenje

Ameriške zavarovalnice so po triletnem i- računalu, da dosegaajo zakonski ljudje p- prečno višjo starost nego neporočeni. Raz- znaša nekako 20 odstotkov.

Za te račune so bile potrebne preiskave, so pokazale, da obiskujejo samce in sa- mnoge bolezni v dosti večji meri nego po- ne ljudi, tako pred vsem influenza, plju- jetika, malokrvnost, kap, razne srčne in ž- ne bolezni, vnetje slepiča in sladkorna bo- le. Število neporočenih, ki umirajo za posledic- alkoholiizma je za 400 odstotkov višje nego- število pri poročenih ljudeh.

Pljučnice in prehladne bolezni razsajajo s- samci in samicami v večji meri pač zato, ti ljudje običajno nimajo urejenega živ- ja in doma. Isto je z žlednimi boleznimi, ki je v glavnem kriva neredna in nepravilna hrana. Edina bolezen, ki napada samce in samce v enaki meri, je rak, a tudi tu je č- čilno, da je med neporočenimi ženskami 25- stotkov več takih, ki so žrtev prsnega ra- nego med poročenimi. Končno so tudi ne- de med neporočenimi češče nego med po- nimimi. Več nego dvakrat toliko samcev u- zavoljo njih. Medicinske razlage za to ne- do, menijo le, da gre za duševne vzroke. veda pa se vrednost te statistike precej za- na, če pomislimo, da je že med samci in sa- sami veliko število vsakovrstnih pohabljen- dedno obremenjenih, bolnih in takšnih, ki sploh ne morejo poročiti.

Koliko tehta zrak?

Teža zraka, ki obremenjuje naše telo, je e- ka teži živorebrnega stebra v višini pribli- treh četrtin metra. Ta predstava nas malo- ti, posebno ker te teže ne občutimo. Bolj z- zorno pa si lahko predstavljamo težo zra- če si pomagamo s primerom z drugimi stvar- Preprost račun nam pokaže, da tehta kubi- čevlj zrak za več nego pismo. Zračna ku- na, ki jo vdihamo v enem dnevu, je težja ne- hrana, ki smo jo v istem času zaužili. Teža z- ka v srednji sobi pa tehta že okroglo dvo- stot!

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 20. oktobra 1916.)

Domake vesti. — V Big Fouru, Colo., so stekli slovenski rudarski s kbebi v umival- pri premogovniku, toda aretirani ni bil nih- V Kleinu, Mont., je umrla 29-letna Anton- Mikolič, rojena v Loškem potoku. Zapust- je moža in troje otrok.

Delavske vesti. — Rudarji v Washington- so končali enotedensko stavko s kompromis- pogodbo za pet odstotkov povška mezde. Ka- čukarski delavci v Akronu, O., so dobili ose- urnik.

Svetovna vojna. — Eksplozija nemške mi- je potopila velik angleški parnik Alamojo- je Rokavskem zalivu; 243 potnikov se je reš- Rusi so ustavili nemško protiofenzivo v G- liciji.

Vrhna plast. "Travkar sem dal malo nagrado Ameriški ligi svobode." (Narislal Redfield.)

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane.)

Smrt pod kamniškim vlakom
Nekaj sto metrov od železniške postaje Duplica pri Kamniku se je na križišču železnice in ceste pripetila v četrtek 1. oktobra zvečer huda nesreča. Kljub temu, da je tamkaj proglajenemu vozniku z voznice pred gledano, je neki voznik z avtomobilom vredno zašel pod lokomotivo.

Zgodilo se je to večernemu vozniku, ki prihaja iz Kamnika, kaj pred pol osmo zvečer. Kurjač vlaka je sicer opazil, da je ravno pred vlakom stopil na progo konj z vozom, strojevodja je naglo zavril, toda bilo je prepozno. Lokomotiva je trčila v zadnji del voza, ga zdrobila, pokopala podse vozništva in konja. Ko se je vlak ustavil, se je nudi strašen prizor. Nekje je ležala voznikova glava, dalje drobje in na drugem mestu trup, na drugi strani proge pa hudo poškodovan konj in pod vlakom razbitine voza. Konj je kmalu nato poginil.

Gre za voznika Leopolda Dornika, ki je doma iz Kamnika, bil pa je uslužben pri trgovcu z apnom Pernetu v Stranah. Usodni dan je peljal na Jelenje pri Ljubljani voz apna, proti večeru pa se je vračal. Domnevajo, da je moral biti voznik — ki si ga je rad privoščil — nekoliko vinjen in je najbrže na vozu zaspal, ker ni slišal ne ropotanja vlaka ne piknjanja niti ni opazil vlaka na kraju, kjer ni razgled oviran od gozdov ne od hiš.

Redukcije v Zagorju ob Savi
spet tu. Zagorska občina že zdaj ne more podpirati niti z malenkostnimi podporami vseh brezposelnih, pa se je spet brezposelnim pridružilo več delavcev z družinami. Rudnik v Semniku je odpoval delo vsem svojim delavcem, pa tudi voznikom, ki so vozili premog na zagorske postaje. Baje bo rudnik sploh prenehal z obratovanjem ali pa ga bo kupila nova družina. — Hkrati je Trboveljska rudnogokopna družba odpovedala 29 delavcem pri apnenicah službo. Morda je to obnem iz nasvetovanja, ker so delavci pri apnenicah pred kratkim strajkali in dosegli 1 Din zboljšanja na dan! Kajti med odpuščenimi je tudi delavec, ki je v službi pri istem podjetju že 21 let ter je zastopal apneničarje pri različnih mezdah pogajanjih.

Cerkvene molitve za klerofašističen tisk. — V Zagrebu izhaja dnevnik "Hrvatska straža", glasilo hrvatskih klerofašistov, verna posestrima ljubljanskega "Slovenca". Ta list si je za svoje zaščitnico izbral malo svetlo Tereziko, ki ima te dni svoj godovni dan, torej ima svoj god tudi "Hrvatska straža". Za ta praznik je ta klerofašistični dnevnik objavil poziv vernikom, naj na ta dan po vseh cerkvah molijo za razširjenje in uspevanje "Hrvatske straže" in naj v čast tega klerofašističnega dnevnika prejmejo tudi obhajilo. Tudi maše naj bi verniki plačali za uspevanje tega lista. Pa bodo ob prvi priliki spet kričali na vse grlo, da je cerkev eno, politika drugo, in da se cerkev v politično delo nikoli ne vtika. Marsikaj bridkega bi bilo prihranjeno, če bi se cerkev s svojimi očaki res ne vnikala v politične zadeve. Toda to bi pomenilo počasno smrt cerkve, zakaj cerkev ne drži pokornosti vera, marveč čisto druge stvari. Dokler visi cerkev tako vneto na posvetnih dobrinah, na posvetnem bogastvu, se politike ogniti ne more.

Se ena smrtna nesreča pod kamniškim vlakom
V nedeljo 4. oktobra se je na kamniški progi spet pripetila nesreča, ki je zahtevala veliko življenj. V Mengeš so popoldne prišli nogometni igralci iz St. Vida rad Ljubljano, da odigrajo tekmo z mengeškimi sportisti. Po tekmi so se šentvaski igralci pomudili v neki gostini, kjer so pili na zmago ali pa poraz. Z večernim vlakom so hoteli odpotovati. Odšli so pravčasno na postajo Jarše-Mengeš, iz 21 letni Engelbert Podolnik iz Dramelj je stopil v neki gostilno blizu kolo-

toval pogosto v Francijo in zbiral gradivo za svoje razprave o francoskih možeh. Zivel je bedno življenje emigranta blizu Pariza, v Neuilly — ju sur Seine.

In zdaj je prišla novica, da je v Parizu umrl. Zbolet je, moral v bolnišnico in se v agoniji je govoril, naj mu pripravijo vse stvari, da odpotuje v Jugoslavijo. Pa je podlegel in umrl in nastopil bo pot na pariško pokopališče.

Zadnji podlistek, ki ga je napisal in poslal "Prager Pressi", ima naslov "Grobovi v Parizu".

Tedaj se ni mislil, da bo kmalu tudi on našel poslednje domovanje v pariški zemlji, kjer počiva tudi veliki nemški pesnik Heine, ki je prav tako živel v Parizu v pregnanstvu, in o katerem je napisal Wendel tako čudovito knjigo.

Za Wendlom nimamo nikogar med Nemci, ki bi nas tako poznal in cenil. Osirotili smo za dobrega prijatelja, svetovna napredna publicistika pa je izgubila enega izmed svojih najboljših mož.

Pred novo protimarksistično ofenzivo. — Dne 6. oktobra se zberejo v Zagrebu na važno konferenco jugoslovanski rimokat. škofje. Na dnevnem redu je tudi razpravljanje o boju proti komunizmu oz. marksizmu. Vatikan je razposlal svojim škofom posebna navodila, kako je treba ta boj okrepiti in organizirati. Pričakovati je torej še hujšega lajanja iz klerofašističnega tiska kakor že zdaj. Naravnost pobesneli so.

Dve čakalnici
— Ali imate tudi čakalnico? Zdravnik: Celo dve. Eno za bolnike, v drugi pa čakam na bolnike jaz.

Zdravnik dečku: "Stegni vendar jezik! Še, še!"
"Več vendar ne gre, gospod doktor, če je pa zadaj pritrjen!"

Spor in stavka pred eksekutivo ADF

Hearst bi rad naščuval eksekutivo proti časopisnim stavkarjem

Washington. — (FP) — Zadnje sejo eksekutive Ameriške delavske federacije sta mučila dva spora, od katerih ni nobenega rešila, marveč le ugledila pot za nadaljnje reševanje. To sta "družinski spor" v federaciji, boj med eksekutivo in Odborom za industrijsko organizacijo, ter časnikarska stavka pri Hearstovem listu Post-Intelligencerju v Seattleu, Wash.

Hearst je napel vse sile, da pridobi eksekutivo na svojo stran. V ta namen je prišel na njeno sejo njegov zastopnik Harvey J. Kelly, ki je argumentiral, da je centralna unija v Seattleu nelegalno postopala, ko je njegovo tiskarno proklamirala za "unfair" napram unijskemu delavstvu. S tem je centralna unija sankcionirala simpatično stavko tiskarjev, vsled katere je Hearst moral prenehati z izdajanjem lista. Svoje argumente je Kelly podprl z brzojavom predsednika tipografske unije Chas. P. Howarda in sliki izjavi predsednika unije tiskarjev Georgea L. Berryja, ki sta prizadelem krajevnim unijam naročila, naj se delavci vrnejo na delo, ker je simpatična stavka nepostavna in kršenje pogodbe. To sta storila predno je centralna unija proglasila Hearstov list za "unfair".

Na sejo so prišli tudi zastopniki centralne unije iz Seattlea in zastopniki časopisne unije, ki so pojasnili zadevo s svoje strani. Posledica tega je bila, da ni eksekutiva storila nobenega zaključka, marveč bo stvar še nadalje študirala in stavko skušala izravnati. Če bo pri slednjem ime-

la kaj uspeha, je bil Green v dvomu.

O "družinskem sporu" je zaenkrat mogoče reči samo to, da vprašanje poravnave visi v zraku. Eksekutiva je s svoje strani pokazala voljo za izravnanje spora in jo vprašanje je poverila posebnemu odboru, katerega imenuje predsednik federacije William Green. Ni pa prekleala suspenzije desetih unij, kar je bila neoficijska zahteva Johna L. Lewisa, predsednika rudarjev in Odbora za industrijsko organizacijo. Eksekutiva se je oprijela pomirjevalne taktike radi splošne zahteve državnih federacij, centralnih in krajevnih unij.

V zvezi s tem vprašanjem se je ravnala v smislu resolucije, katero je prošli teden sprejela na svoji konvenciji klobučarska in slamninarska unija. V resoluciji se je ta unija izrekla, da podpira delovanje Odbora za industrijsko organizacijo, to je kampanjo za organiziranje delavcev v masnih industrijah v industrijskih unijah, obenem pa urgira obe frakciji na izravnano spora z imenovanjem posebnih odborov z obeh strani.

O tej stvari je med konvencijo Green konferiral z Maxom Zaritzkyjem, ki je bil izvoljen za predsednika klobučarske in slamninarske unije in kateri je tudi član Lewisovega odbora. Sestanka bi se imel udeležiti tudi član Lewisovega odbora, Sestanka bi se imel udeležiti tudi član Lewisovega odbora, Sestanka bi se imel udeležiti tudi član Lewisovega odbora.

Prihodnji korak mora torej priti od Odbora za industrijsko organizacijo. Mnenje je, da bo tudi Lewisov odbor imenoval poseben odtok v svrhu razgovorov z enakim odtokom eksekutive Federacije. Toda če bo prišlo do sprave do prihodnje konvencije ADF, ki se prične v

Socialistična vlada na Švedskem

Sedaj so znani končni rezultati švedskih volitev, v katerih je odnesla socialna demokracija presenetljivo zmago.

Na podlagi volilnih števil, ki so to pot prvič stopili na volišče. Od 388.969 novo vpisanih volilcev je glasovalo za socialne demokrate 295 tisoč ali 76,06 odstotkov.

Vso veličino zmage švedske socialne demokracije je mogoče razbrati iz primerjave volilnih rezultatov sedanjih in prejšnjih volitev.

GLASOV

	1936	%	1932	%
Socialist. dem.	1.386.334	48,8	1.040.659	42,0
Konservativci	511.497	17,8	505.345	20,8
Kmetijska sveta	418.588	14,6	581.325	23,8
Ljudska str.	275.769	12,1	293.289	11,9
Nemška dem.	127.649	4,5	132.564	5,4
Komunisti	96.223	3,4	74.256	3,0

Socialni demokrate so tudi pri teh volitvah ali popolnoma samostojno v volilni boj, med tem, ko so vse druge stranke bile med seboj koalirane, po dve ali po več skupaj.

Močan nastop socialne demokracije je povzročil, da so se ji pridružili tudi malomeščanski volilci, ki so pri vseh drugih strankah pogrešali jasnega programa.

Popolnoma poraženi pa so izšli iz volilnega boja fašisti, ki se sploh niso mogli uveljaviti.

Vodja socialne demokracije, splošno priljubljeni Per Albin Hansson, je dne 23. septembra sestavil novo socialistično vlado.

Švedska je danes prva država s socialistično večino v parlamentu. V času, ko so gromovni-

ki nemškega fašizma v Nuernbergu bruhali ogenj in švople na demokracijo in socializem, se je pripravljala švedski narod, ta najhujši zastopnik od nemških fašistov toliko obojevalen nordijske rase, na volitve in se je v svoji ogromni večini, kot še nikoli doslej, izrekel za parole socialne demokracije.

S severa prihaja nov osvetovalni val, novo upanje, ki nas utrjuje v prepričanju, da socializem mora zmagati.

Poročilo federacije na klonjeno Rooseveltu

(Nadaljevanje s 1. strani.)
V eni imed poslanic je guverner priporočal kongresu ratifikacijo amandmana k federalni ustavi, ki določa odpravo otroškega dela v industrijah.

Poročilo omenja 47 zakonov, katere je Roosevelt podpisal in med temi jih je enajst v korist delavstvu. Rooseveltov rekord sega nazaj do l. 1913, ko je bil izvoljen za državnega senatorja v državi New York. Poročilo je zaključeno s pozivom na delavce, naj se udeležijo volitev in izjavo, da je gibanje organiziranja delavstva v Ameriki "nastankarsko".

Dediščina
Gospod Skopce vodi pačka na vrvi; okoli vratu ima pes široko ovratnico, kakor da bi bil že odrasel valikan.

"Za božjo voljo", vpraša znanec gospoda Skopca: "zakaj ste neki temu kučku privezali takšno velikanško ovratnico?"

"Hm," odgovori gospod Skopce: "naj le ščene ponosi očeto-ve stvari; jaz sem jih tudi moral!"

Šest otrok
"Spet je pet vaših smrpkavcev na jablani, gospa sosedica!"
"Ježek Marija, kam se je le Francek izgubil!"

Lucky za Vas

—Je Lahka Kaja!

ČIST GLAS — Lahka Kaja
Bodite do polja v parloru — ali samo mirno med jutranjo kopeljo, bodite dobi svojemu grlu. Čist glas, lahka kaja — to gre skupaj. Zdeli- tite se našne glasovnice. Izbirite lahka kajo — Lucky.

V Soglasju z Vašim Grlom

Čudovitejša kot katerakoli iznajdba je "godbena škrljica" v vašem grlu. Toda tako nežna... s svojo skupino glasovnic! Ni čuda, če pravi toliko filmskih in radio avtorov, da je sanje lahka kaja prava kaja. Luckies so lahka kaja bogatega, zrelega dela tobaka. Luckies so v pravem skladu z vašim okusom! Edina cigareta iz naših srednjih listov najbolj dragih tobaka in z nadvse valno zaščito grla "Toasting" procesa. Pomnite — edina cigareta. Torej senite po Lucky in bodite dobi svojemu grlu!

★ ★ ZADNJA NOVIČA! ★ ★

205 Gostev Ritz Carlton v Atlantic City igra "Sweepstakes"!

Ljudje na političnih igrah tudi "Sweepstakes". V enem samem tednu so je 205 gostov odličnega Ritz Carlton v Atlantic City dobilo poslati prijavo na Vale Lucky Strike "Sweepstakes". Mi pravimo, da je to zelo v zvezi s kajo! Ali ste se vi že pridružili? Ali ste dobili vaš okusni Lucky Strike? Godba je v vrhu. Naravnajte na "Your Hit Parade" — oh sreča in občutek sreče. Poslušajte, sodelite in primerjajte mišljeno — potem pa poskusite Vale Lucky Strike "Sweepstakes". In če to ne kadite Luckies, kupite danes svojih in jih poskusite. Magde našne poskusite. Ustvarili boste pravi lahki-lahki bogatega, zrelega dela tobaka.

Luckies — lahka kaja

BOGATEGA, ZRELEGA DELA TOBAKA — "IT'S TOASTED"

KRIŠTOF DIMAČ

Spisal JACK LONDON. — In angleščino prevedel FRANCE MAGAJNA

Ze petdeset čevljev naprej je dirjal Veliki Olaf, kar so ga nesele noge, da dokonča dirko in zmaga. Dimač je dekle ubogal in na podnožju dawnsonskega brega je bil Velikemu Olafu že tesno za petami. Toda visoko telo Velikega Olafa se je na vso moč poglajalo navkreber in Dimač je zaostal za celih deset čevljev.

Pet hišnih vogalov po glavni ulici navzdol je bil urad zlatorudniškega beleznika. Ulica je bila polna ljudi, kakor ob slovesnosti. Zdaj pa Dimač ni tako lahko dohitel velikega tekmeča; ko se mu je končno posrečilo, ga pa ni mogel prehiteti.

Drugi ob drugem sta dirjala po ozki poti med strnjena stenama pozdravljajočih ljudi. Včasih se je ta, potem pa zopet drugi sunkoma pognal naprej in za palec prehitel tekmeča, toda menda samo zato, da pri naslednjem koraku zopet zaostane.

Ce je bila dirka na saneh ubijajoča za njune pse, ni bila peša dirka nič manj ubijajoča za nju. Ampak šlo je za milijon dolarjev in za najvišjo čast v deželi reke Yukon. Edina misel, ki se je med tem blaznim napenjanjem Dimaču porodila v možganih, je bilo vprašanje, odkod v Klondiku taka množica ljudi. Zakaj prej jih ni bil nikdar videl vseh naenkrat. Začutil je, da nehoti omaguje, in Veliki Olaf je šinil za dobršen korak naprej. Začelo se mu je dozdevati, da mu bo srce počilo. Nog pa sploh ni več čutil. Vedel je, da letijo pod njim, ni pa vedel, kakšna sila jih goni, niti ni vedel, kako bi jih toliko pognal, da bi ga prinesle vsaj vstrice tekmeča.

Prikazala sta se odprta vrata beleznikovega urada. Zbrala sta sile za poslednji napor. Pa zastoj. Držala sta se drug drugega, kakor bi bila vkup zrastle. Oba hkratu sta pridrevila do vhoda, treščila na pragu skupaj in padla z glavo naprej na pod. Sedla sta, toda bila sta preuprehana, da bi vstala.

Veliki Olaf je bil ves moker od znoja. Dihal je z napornim, mučnim hropenjem ter lovil zrak in zaman poskušal govoriti. Potem pa je stegnil roko in Dimač ga je razumel. Tudi on jo je stegnil, pa sta si jih krepko stisnila.

"Bila je tekma na življenje in smrt," je Dimač slišal beleznika govoriti, toda besede so zvenele kakor v sanjah in kakor iz velike daljave. "In vse, kar morem reči, je to, da sta zmagala oba. Zlatonosni delež je last obeh in deliti ga bosta morala med seboj. Solastnika sta."

Pleča so se jima visoko dvigala in zopet padala. Veliki Olaf je prikimal s poudarkom in nekaj mrmral. Končno je spravil na kar je hotel.

"Ti prekleto čičko," je rekel, toda v teh besedah je zvenelo iskreno občudovanje. "Ne vem, kako si to napravil, ampak napravil si."

Zunaj se je zbirala velika, šuma množica, in kmalu je bil beleznikov urad natlačen z ljudmi. Dimač in Olaf sta poskušala vstati in pri tem sta drug drugemu pomagala na noge. Oba sta čutila, kako se jima šibijo kolena, in opetkalo sta se kakor pijana.

"Zal mi je, da so moji psi napadli tvoje," je spregovoril Olaf.

"Ni se dalo pomagati," je vzdihoval Dimač. "Saj sem slišal, ko si zaklical."

"Ti," je rekel Olaf in oči so se mu zasvetile, "tisto dekle — prekleto vro dekle, kaj?"

"Da, prekleto vro dekle," je pritrdil Dimač.

SEDMO POGLAVJE

Mali mož

"Prav rad bi videl, da bi bil ti malo manj trmoglav," je godrnjal Čok zlovilno. "Tiste-ga ledenika se pa zares bojim. Ničbe bi si ne smel sam samcat upati čezenj."

Pet smrti zapisanih

ljudi

Najnevarnejši pokle na svetu.

Pustolovščina pilotov za preizkušanje letal

Ni še dolgo tega, ko je Lee Gehlsbach, najboljši in najzanesljivejši pilot za preizkušanje letal v Ameriki izjavil v nekem klubu:

"Edino gibal pri vseh preizkuševalnih poletih je to, da si mora človek neprestano dopovedovati: Bolje je, da se ponesreči pet pilotov in razbije deset letal, kakor pa da bi vozila nepreizkušena in slaba letala in ogrožala varnost potnikov. Ravno pred par dnevi sem prvi preizkušal nov enokrak. Bilo je letalo takega tipa kakor ono, ki se je spomlad z njim ubil Jimmy Collins. Prav zato so zbrali inženirji vse svoje znanje in ustavili letalo, ki je najbolj popolno, kar sem jih do sedaj videl."

Po teh Gehlsbachovih besedah lahko nazorno spoznamo vso nevarnost najvaratolomnejšega poklica našega časa.

Drugi dan po tej izjavi

Dimač se je veselo zasmeljal in se ozrl proti leskečemu se licu majhnega ledenika, ki se je vil proti dolini. "Avgust je tu in dnevi se že dva meseca krajšajo," je rekel. "Ti poznaš zlatonosni kremenjak, jaz pa ne. Veš kaj, zasleduj v najinem rovu glavno žilo, jaz bom pa skočil po živež. Na avidenje! Jutri zvečer bom že nazaj."

Obrnil se je in šel. "Slutnja mi pravi," je klical Čok proseče za njim, "da se bo zgodilo nekaj hudega."

Toda Dimačev odgovor je bil vesel smeh. Brzo je korakal po mali dolini naprej, otiraje si pogostoma potno čelo, njegove noge pa so trle zrele gorske jagode in nežno praproto, ki je rastle poleg ledenih krp, ležečih po osojinah.

Zgodaj spomladi sta se bila on in Čok napotila gori po reki Steward ter krenila v tisto čudovito zmedo gora, kjer je moralo biti Jezero presenečenja. Vso pomlad in polovico poletja sta brezuspešno preiskavala okolico in baš takrat, ko sta nameravala pobrati svoje stvari in se vrniti, sta zagledala tisto tajnostno vodno površino, pod katero se razprostira zlato dno, tisto vodno površino, ki je zapeljala in prevarala že cel rod rudarjev. Nastanila sta se v stari koči, ki jo je bil Dimač našel že pri svojem prvem obisku. Spoznala sta troje: prvič, da so debela zlata zrna na gosto nasejana po dnu jezera; drugič, da jih dober potapljač doseže na plitvejših mestih, da pa je voda morilno mrzla, in tretjič, da je v kratkem poletju osušenje jezera za dva človeka le prevelika naloga. Ker so bili robovi zlatih zrn še ostri in neizbrušeni, sta sklepala, da niso prišli od daleč, in sta sklenila, da poiščeta glavno žilo. Prekoračila sta veliki ledenih, ki se je lesketal na južnem robu jezera, in začela preiskovati vse bližnje doline in sootake, iz katerih se je voda nekdanj poprej stekala v jezero ali pa se še vedno steka.

Dolina, po kateri je Dimač stopal, se je začela polagoma širiti, kakor vsaka dolina v svojem srednjem delu. Na spodnjem koncu pa se je stisnila med dve visoki navpični skalnati steni in potem mahoma prenehala, prekrnjena po prečni steni, ki je vezala obe stranaki. Ob vznožju je v velikem kupu kamenja izginjal potok, ki je očitno nadaljeval svojo pot pod zemljo. Ko je Dimač prečno steno, ki je zapirala dolino, preplezal, je opazil pod seboj jezersko gladino. To jezero se je razlikovalo od vseh gorskih jezer, kar jih je dotlej videl, po tem, da ni bilo modrikaste barve. Bilo je namesto tega čisto povzeleno, torej plitvo. Baš radi tega, ker je bilo plitvo, bi ga bilo mogoče osušiti. Vsenakrog se je dvigalo proti nebu zapleteno gorovje čudnih obrisov in skupin, katerih vrhunci in grebeni so bili okovani z ledom. Vsa pokrajina je bila razmetana in neskladna, kakor sanje, kadar človeka mora tlačiti. Tako nenavadna in nemogoča je bila, kakor bi se bil Stvarnik hotel pošaliti, ko je izobilil ta kos zemeljskega površja. Ozke sootake so bile polne ledenikov, ki pa večinoma niso bili kdovekak veliki. Baš v trenutku, ko je Dimač opazoval severno obrežje jezera, se je tamkaj odkrnil vogal enega izmed večjih ledenikov ter med bobnenjem pljusnil v valove. Onstran jezera, na videz komaj eno, resnično pa, kakor je dobro vedel, najmanj pet milj daleč od mesta, kjer je stal, je zagledal skupino borovcev in koč. Kar ni se mu hotelo verjeti. Pogledal je še enkrat in bolj ostro. Resnično! Iz dimnika se je dvigal stebel dima. "Se nekdo drugi je našel Jezero presenečenja in presenetil naju dva," si je mislil, ko se je lotil plezanja preko južne stene. (Dalje prihodnj.)

Gehlsbach spet letal z omenjenim letalom. Moral bi se bil vzpeti do 600 metrov in se nato v lepi spirali spustiti na tla. Če bi letalo še to preizkušnjo dobro prestalo, bi ga prevzela ameriška mornarica.

Gehlsbach je startal. Na letališču so stali mornariški inženirji in z daljnogledi vneta opazovali sleherni gib letala. V višini treh milj je začelo letalo krožiti, kakor da bi ga sam vrag obsedel. "Čas bi že bil," je dejal eden izmed opazovalcev, "da preneha s to neumnostjo". Toda letalo je krožilo še vedno.

In zdaj so jasno videli vsi: Gehlsbach se je na svojem sedežu iznenada vzpel; letalo je pričelo padati posebno proti zemlji, pilot je pa visel na njem kakor viharjoča zastava. Star pilotski trik je, da pilot stane s sedeža. Često je namreč z malim zračnim uporom, ki ga povzroči človek, če se vzpne, moči spraviti letalo iz spirale. Toda to letalo ni hotelo ubogati.

Gledalce je pretresla groza. Ali bodo morali biti priča pogibnu enega izmed najboljših preizkuševalnih pilotov?

"Kakih 700 m visoko," je pozneje pripovedoval eden izmed opazovalcev, "ko je letalo ko kamren padalo v globino s hitrostjo

izkušeni pilot 14.000 dolarjev! Začetnik dobi 1500 dolarjev plače na mesec; razen tega mu plačajo zavarovalnino za 15.000 dolarjev. Višjih zavarovalnih polic ne prevzame nobena zavarovalnica.

Navadno se vzpne letalci 1000 do 3000 m visoko, tedaj spuste letalo, da strmoglavijo kakih 100 metrov globoko, potem se pa vlove in lete spet naravnost. Temu pravijo "majhen skok". Če prenese letalo take "male skoke", potem začne še z večjimi: takrat se spuste z letalom 3000 do 4000 m globoko. Pri teh poskusih se ponesreči mnogo pilotov. Kaj rada se namreč odlo-mijo krila, pilota uklene pritisk v sedež in tako strmoglavijo skup s trupom v globino. Tako se je zadnja štiri leta ponesrečilo kar 17 pilotov.

Družbe, ki prevzemajo letala, postavijo vse mogoče pogoje. Tako so zahtevali prevzemniki nekega potniškega letala samo 2 G. To se pravi: hitrost, s katero drvi aparat z obrnjenim sprednjim delom proti zemlji, mora dosežati dvakratno hitrost normalnega padanja. Ameriška kopna armada zahteva 4 G. Največ pa vojna mornarica: 9 G. To je nedopovedljiva, malone zares vražja hitrost, zato je tudi kaj pogosto smrtonosna. 9 G — to pomeni tudi, da človeka, ki tehta denimo 80 kg, tišči ob sedež s težo 700 kg. To je največ, kar pač prenese človeško telo. Če pritisk še bolj naraste, tvega pilot, da mu zmrvi prsni koš in ga zadušijo. To se je pripetilo nekemu pilotu, ki je stroj pognal na 14 G.

A tudi 9 G ni šala! Pri 9 G so mišice do skrajnosti napete, človek začuti iznenada želodec in pljuči visoko v gori. Po takem naporu je potreben večdnevni počitek, da se organi spet pomirijo. Nekateri letalci celo za nekaj časa oslepe, ker pritisk tako potisne kri v očesne žile, da vidni živci docela otrpne. Zdaj se inženirji ukvarjajo z izumom posebnega stenzika za pilote, ki bi jim med poletom ščitil notranje organe.

Poleg teh telesnih nevarnosti morajo piloti pogosto tudi duševno mnogo prestati. Kolikokrat vidijo na lastne oči strmoglaviti lastnega prijatelja! Pred kratkim je to doživel ravno Gehlsbach. Njegov prijatelj Collins je startal pri preizkušnji. Med letom se je zmotil in pognal na 10 G. Ni mogel več obvladati stroja: nedaleč od Gehlsbacha je zgrmel na tla in zgorel.

Lee Gehlsbach je edini preizkuševalni pilot v Združenih državah, ki izvršuje svoj poklic že tri leta in je še zmerom čil in zdrav. Sam pravi, da se mora zato zahvaliti samo svoji hladnokrvnosti.

Bržkone bo držalo. Kajti celo takrat, če se letalo že skoraj razčesne, se utegne hladnokrvni letalec še zmerom rešiti s padalom, če ne izgubi prisebnosti. Najkritičnejši trenutek je takrat, ko mora prestreči svoj aparat. Le dober in res pravilno zgrajen stroj prenese to preizkušnjo.

Lee Gehlsbach nam je pripovedoval tale doživljaj:

"Leta 1935 sem moral preizkusiti v Ohiu težko mornariško bombno letalo. Vzpel sem se z njim 2500 m visoko, ga obrnil proti zemlji in strmoglavil navzdol. Zdalaj zaslišim tresk in se brž ozrem. Videl sem, kako se je eno krilo pravkar odtrgalo. V višini 1200 metrov se je odtrgalo še drugo krilo. Mirno sem vstal, počakal še tri sekunde, skočil s padalom iz letala ter srečno pristal."

Kakor smo že rekli, je v vsej Ameriki le še pet mož, ki so tako rekoč zapisani neizogibni smrti; velike letalske tovarne si najemajo vedno znova te može, če morajo preizkusiti kakšen nov model. Ne zadostuje namreč, da marljiv inženir pregleda in preračuna sleherni vijak in slednjo zakovico. Sele ljudje, ki tvegajo pri preizkušnji svoje življenje, so nam poroki za sto-odstotno varnost novega letala. Zahvalo smo dolžni sicer tudi inženirjem in delavcem, mnogo več pa ljudem, kakršni je Lee Gehlsbach. Ljudem, zapisanim smrti.

Ali ste že naredili Prosvaro ali Mitr-trajne vrednosti, ki ga za mal denar dinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je odlična darilna pošljete svojcem v domovino.

Friedrich Karinty:

NAUK

1.

V svojem osem in sedemdesetem letu sem odkril, da me je moja žena eno in petdeset let varala z nekim mladim možakarjem. Šel sem k mostu čez Donavo in napravil lep skok na glavo v vodo, s katerim sem postavil svetovni rekord. Ne le v skakanju, ampak tudi v plavanju pod vodo, ker sem ostal dva dni in pol pod vodo.

2.

Peter je sedel pred projekcijskim aparatom in navijal film mojega življenja na kolobar. Ko sem prišel k njemu, je bil ravno pri prizoru mojega skoka v Donavo. Publika—različni rajski prebivalci—se je od srca režala mojemu smešnemu capljanju. Ujelo me je in pocukal sem starca za roko. Tedaj se je film pretrgal.

"Vi osel!" je zaklical Peter. "Kako naj spravim zdaj to s kolobarja? Vse skupaj moram spet odvit od zadaj naprej. Lepa reč to za gledalce! Vrnite se tja, odkoder ste prišli!"

In začel je vrteti film mojega življenja od konca proti začetku.

3.

Naslednji hip sem planil z nogami navzgor iz Donave in skočil na most. Odsel sem ritemski domov, stopil ritemski gredčo v svoje stanovanje v prvem nadstropju, zaprl vrata, nakar so se odprla, retiriral skozi prednjo sobo in sedel nazaj na zofo.

4.

Za hip sem se odstranil. Šel sem s hrbtom naprej v sobo in začel prebavljati. Kosilo je bilo kuhano, moj sluga mi je prinesel ritemski umazane krožnike, sedel sem nazaj na stol in položil iz mojega želodca lepo pečeni smetanov zvitek z nožem in vilicami lepo nazaj na krožnik. Zlepil sem kosčke mesa, ki so mi bili zelo tehnili.

5.

Deset let kasneje so pričeli moji lasje črneti in zobje so mi drug za drugim popadali v usta. Ustavili so mi pokojnino, delo se je začelo. Spet sem se usedel k pisalni mizi in čekal s silno vnemo, dokler nisem končal od zadnje do prve vrste. Moji šefi so me zelo cenili, kesneje pa me niso več prav posebno poznali, in po pet in dvajsetletnem poštenem delu sem bil nastavljen kot praktikant s pičlo začetno plačo. Bil sem največji revež, brez trdne službe, z ženo, ki je postajala že zdalje lepša in me je zmerom bolj ljubila.

6.

Takrat sem bil star že pet in dvajset let, odpeljal sem svojo ženo k njenemu očetu in se zaljubil vanjo. V strastni, vroči noči mi je padla trikrat drug za drugim v roke, postala je moja, nakar sem postajal zmerom bolj plašen, prijel sem jo za roko, a mi jo je iztrgala, nazadnje sva se spoznala in jaz sem se ji predstavljal. Potem je nisem več videl.

7.

Dokopal sem se do doktorske diplome in začeli so se zlati akademski časi. Bil sem mlad in srečen, rad sem se učil in sem temu primerno zmerom manj znal. A zbiral sem čedalje bolj svoje moči in stopil spet v osemnajsto leto svojega življenja. Položil sem maturo, moji brki so polagoma kopneli, zrasel sem v svoje obleke in bil vse neugnan. S štirinajstim letom sem okrevljal od kolere, ki bi bila postala skoraj usodna za moje življenje, toda kmalu nato je sledilo okuženje in nevarnost je bila premagana. Odslej je potekalo moje življenje lepo mirno, začel sem otroško čebljati, potem sem pozabil govoriti, splezal sem po vseh štirih nazaj v zibelko, da sem založil svojo dojiljo z mlekom.

8.

Ko sem spet prišel do Petra, je ravno končal z navijanjem. Smehljuje je dvignil svoje sve-te roke.

"Ti, ki si dvakrat živel," je dejal, da bi zbrani nebeški publiki dal s prisposodo moder nauk, "ti, ki si dvakrat živel in videl obe plati vsake stvari, ki si prodir v najgloblje globine življenja, povej nam: kakšen nauk

Stebel mosta v Zlatih vratih v San Franciscu, Cal., ki bo zvečito mesto z Oaklandom.

si prinesel s poti, ki jo preromajo navadni smrtniki le enkrat in ki si jo ti smel prehoditi po za-slugi posebne milosti božje dvakrat?"

Položil sem kazalec na nos in odgovoril po kratkem preudarjanju:

"Ves nauk, ki sem ga prinesel s sabo, sestoji iz enega samega spoznanja, oče."

"In sicer?"

"Da ima ekspresionistična pesem, če jo bereš narobe, prav tako malo smisla, kakor če jo bereš od spredaj."

(Prevedel M. Klopčič.)

Po vrnitvi z letovišča "Zdaj mi pa po pravici povej, Mina, ali je bilo mojemu žu zelo hudo, ko me ni bilo ma?"

"O, da, gospa! Posebno zadnji sem ga pogosto slišal, je vzdihoval."

Gobe

Pavle nabira gobe. Pavlina mu pomaga. Pavlina odkrije jurčka. "Ali je ta goba užitna, Pavle?" Pavle zamomlja: "Zdaj še — ko jo boš skuhala pa ne več."

TIRES WEST ALLIS ANTI-FREEZE
Consumers Co-operative Association
SERVICE STATION
 "Vse kar kupite pomeni prihranek"
BATTERIES GREASING

Milijone se jih priglašja vsak teden za Lucky Strike Sweepsta

TU je glavni urad za najnoveše narodno kratkočasenje. V to veliko sobo, ki jo predstavlja gornja večja slika, prihajajo dnevno dopisnice iz vseh krajev dežele. Dopisnice se kopičijo v milijone vsak teden, na katerih si dovoljujejo godbo ljubeči izbrati tri pesmi, katere smatrajo po redu 1, 2, 3, katere naj bi se izvajale na Lucky Strike radio programu poznanim pod imenom "Your Hit Parade", ki sestoji iz petnajstih najpopularnejših pesmi v tednu, določenih po narodovi sodbi.

Še dve drugi nadstropji sta določeni za upravljanje in upisovanje za to zanimivo cigaretno igro. Dospel dopisnice se izberejo in pregledajo in vlagajo po nad 500 uslužbenih moških in ženskih uslužbenih, za katerih ta kontesna igra preskrbela delo. Manjša slika kaže nekaj deklet, ki izbirajo in pregledujejo dopisnice.

Kontestanti dovolj zmorni izbrati najpopularnejše narodne pravilo, dobe za nagrado Lucky Strike cigarete, lahko kajo bogate zorelega tobaka. Dosedaj je bilo blizno 1.500.000 nagrad oddanih med sweepstaku. Precejšnje število kadilcev Luckies, ki so se s tem potom tega sweepstaka, nam je v to prijavilo, da so spremenili v te popularne cigarete, ker etaj ma poskušnja jih je prepričala v jazni lahki kaj in varnosti gube jo nudi ekskluzivno Lucky Strike prepečni proces.

(Ad)

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unika delo prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, ILL.